

N:o 14.

Ank. till Riksd. kansli den 21 februari 1893, kl. 1 e. m.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion angående rätt till delaktighet i allmänningar.

I fråga om delaktighet i allmänningar stadgas i 16 kap. 1 § byggningsbalken: Lands allmänning må de nyttja, som inom länet bygga och bo, och härads eller sockne allmänning de, som i häradet eller socknen äro. Der må de, som ej hafva sådant på egna egor, njuta mulbete, timmer, ved, gårdsel, löf, näfver, torf, bast och annat, som der finnes, till egen nödtorft, men ej något deraf till annan upplåta eller sälja.

I en inom Andra Kammaren väckt och till lagutskottet hänvisad motion, n:o 190, anför herr *Thermænius*, att tillämpningen af i fråga varande grundsats ingalunda blifvit sådan, som lagstiftaren afsett. Allmänningarna finge nemligen icke på långt när nyttjas af alla, som inom länet, häradet eller socknen vore bofaste. Medan ännu menigheterna uteslutande utgjorts af odlare, hade alla bördor varit fördelade på dessa menigheter i förhållande till storleken af hvars och ens egendom, men hvar och en hade också till gengäld derför i samma mån kommit i åtnjutande af den lättnad, som bereddes genom afkastningen af menighetens samfälda egendom. Tid efter annan, anför motionären vidare, hade sedermera andra nybyggare slagit ned sina bopålar inom menigheterna än sådana, som i egentlig mening sysselsatt sig med odling. Denna kategori af inbyggare hade dock icke på långt när blifvit

likställd med menigheternas ursprungliga inbyggare. Det vore först under den närmaste tiden, som man begynt beträda den utan tvifvel rigtiga vägen, att — fränsedt de indirekta skatterna — fördela bördorna på menigheternas alla skattepligtiga inbyggare.

Men då framstälde sig osökt den frågan: fordrar icke följdriktigheten i detta utjemningsarbete, att också de ursprungliga menighetsförmånerna fördelas på dem, »som inom länet bygga och bo»? Om ingen kunde bestrida behörigheten af att hvar och en i mån af förmåga deltog med odlarnes efterföljare i de bördor, som från fordom till följd af sakens natur legat uteslutande på dem; borde då icke i analogi dermed menigheternas samfälda egendom också samfäldt åtnjutas till lättnad i de fördelade bördorna?

En liknande tendens till utjemning framträdde på ett annat område i de ofta framkommande motionerna om indragning till statsverket af den af städerna intjenade vinsten på bränvinsrörelsen.

På sålunda anförda skäl hemställer motionären, att Riksdagen ville i skrifvelse till Konungen anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utreda, huru vida icke antingen alla de allmänningar, som omförmälas i 16 kap. 1 § byggningsbalken må kunna, enligt ordalydelsen i nämnda lagrum, nyttjas af dem, som äro inom vederbörande län, härad eller socken, eller om desamma icke, i annat fall, må indragas till statsverket; samt att Kongl. Maj:t, sedan sådan utredning egt rum, derefter ville för Riksdagen framlägga de förslag, som Kongl. Maj:t pröfvar nödiga.

Då, såsom af motionärens framställning framgår, motionären velat å 16 kap. 1 § byggningsbalken gifva den tolkning, att del i allmänning skulle tillkomma en hvar skattskyldig medlem inom kommun eller härad — någon länsallmänning finnes numera icke —, har motionären dermed kommit i strid med den häfdvunna och enligt utskottets åsigt jemväl rätta uppfattningen af innehållet i nämnda lagstadgande. Enligt denna uppfattning har lagstiftaren med uttrycken: »de som inom länet bygga och bo» och »de som i häradet (socknen) äro», afsett dem, som af ålder med dessa ord i lagstiftningen betecknats, d. v. s. innehafvarne af hemmanen eller, för att begagna ett nyare uttryckssätt, innehafvarne af i mantal satt jord. Att så varit lagstiftarens mening framgår med all nödig tydlighet af de bestämmelser, som i öfrigt finnas rörande detta ämne. Beträffande sockenallmänningar nämner sålunda 1805 års skogs-

ordning uttryckligen mantalet såsom grund för delaktighet i sådan allmänning och stadgar såsom ett åliggande för »alla dem, som i socknen hemman ega och bebo», att besluta om bästa sättet och medlen till sådan allmännings vård och tillsyn. Med afseende å häradsallmänningarne innehåller 1824 års lagstiftning angående en förändrad reglering med kronoskogarne och allmänningarne i riket den bestämmelse, att Kongl. Maj:t ville för hvarje allmänning tillåta, att den till intressenternas egen disposition gemensamt eller delning socknar eller enskilde hemmansegare emellan upplåtes, och enligt 6 § i förordningen den 29 juni 1866 skall häradsbo ega del i häradets allmänning efter sitt oförmedlade hemmantal. En ändring härutinnan, i hvilkendera af de båda af motionären alternativt angifna riktningar den företoges, skulle följaktligen innebära ett ingrepp i lagligen grundade eganderättsförhållanden. Hvad motionären till stöd för sitt förslag anfört synes utskottet icke innefatta något skäl för ett dylikt ingrepp, hvadan utskottet hemställer,

att herr *Thermænius'* ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 februari 1893.

På lagutskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.

Reservation af herr *Lilienberg.*